

Ook zonder kinderen is deeltijdwerken populair

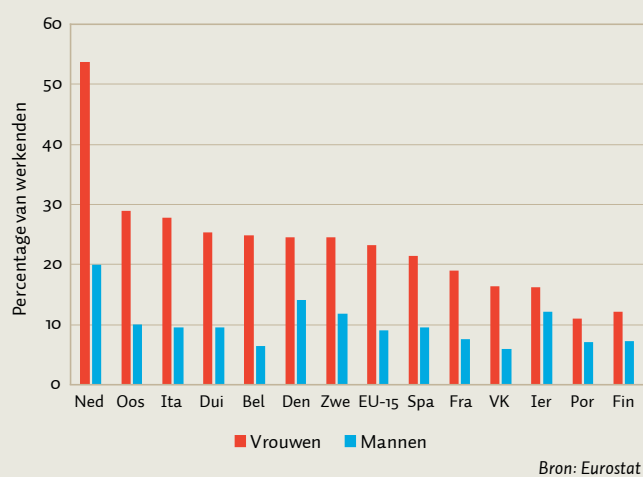
ARBEIDSMARKT

De arbeidsparticipatie is in Nederland in personen hoog maar in gewerkte uren laag. De afgelopen decennia heeft de overheid deeltijdwerken gestimuleerd om de arbeidsparticipatie van vrouwen te verhogen. Deeltijdwerken schept de mogelijkheid om werk en zorg te combineren. In 1985 participeerde slechts 34 procent van de Nederlandse vrouwen op de arbeidsmarkt – een schril contrast met landen als Zweden en Denemarken. In 2014 was de arbeidsparticipatie van vrouwen opgelopen naar 74 procent en daarmee hoger dan het Europees gemiddelde. Niet alleen werkende moeders maar ook opvallend veel Nederlandse vrouwen zonder kinderen hebben vandaag de dag een korte werkweek. In de figuur zijn de percentages van mannen en vrouwen tussen 25 en 49 jaar zonder kinderen weergegeven die werken in deeltijd. Het percentage Nederlandse vrouwen zonder kinderen dat werkt in deeltijd ligt met 53,8 procent ver boven het EU-15-gemiddelde van 23,2 procent. Ook valt op dat het deel deeltijdwerkende mannen zonder kinderen hoog is in Europees perspectief. Een hogere arbeidsparticipatie heeft sociale en economische baten. Een langere arbeidsduur vergroot de economische zelfstandigheid en biedt de mogelijkheid eigen talent te benutten. Daarnaast resulteert een hoger arbeidsaanbod via meer werkgelegenheid in een grotere welvaart en een grotere grondslag voor voorzieningen als zorg en sociale zekerheid. Er valt dan ook veel te zeggen voor het stimuleren van verdere groei van de arbeidsparticipatie en een toename van het aantal gewerkte uren. De vraag waarom Nederlanders, ook zonder kinderen, zo weinig uren werken, blijft actueel. Het antwoord ligt niet voor het oprapen en meer inzicht

in de redenen voor de relatief korte gemiddelde werkweek is van belang. Een logische verklaring is dat het onze preferenties weerspiegelt. Als de keuze voor deeltijd niet is ingegeven door belemmeringen om voltijd te werken kan de huidige situatie welvaartsoptimaal zijn. Er kan echter ook sprake zijn van belemmeringen zoals een hoge marginale belastingdruk voor tweeverdieners of een tekort aan voltijdbanen in bepaalde sectoren.

• JOYCE VAN DER STAAIJ (MINISTERIE VAN FINANCIËN)

Deeltijdwerkenden zonder kinderen, tussen 25–49 jaar

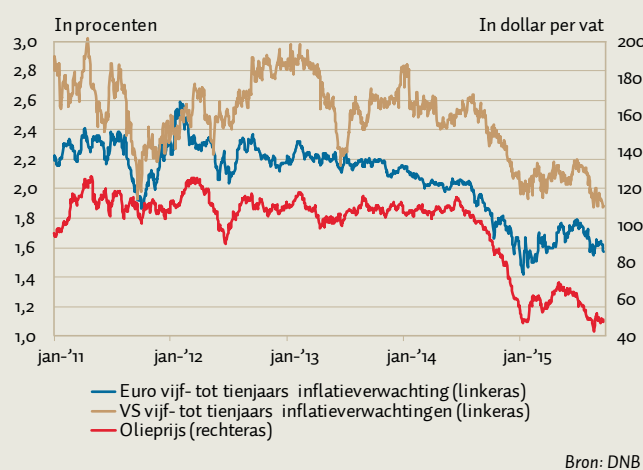
Olie beïnvloedt lange termijn inflatieverwachtingen

FINANCIËLE MARKTEN

Dat olieprijsen een belangrijke invloed hebben op de inflatie is welbekend. Het zal dan ook niemand verbazen dat de scherpe daling van de olieprijs sinds de zomer van 2014 samenhangt met een afname van de inflatieverwachtingen op de korte termijn. Een stuk minder intuïtief is echter dat deze daling van de olieprijs ook samenhangt met een afname van de inflatieverwachtingen op de lange termijn. De figuur toont vanaf halverwege 2011 de ontwikkeling van de olieprijs en van de 5- tot 10-jaars inflatieverwachtingen voor het eurogebied en de Verenigde Staten. De inflatieverwachtingen zijn hierbij afgeleid uit marktprijzen, wat enige ruis oplevert door fluctuerende liquiditeits- en risicopremies. In de figuur is de sterke correlatie tussen olieprijsen en de inflatieverwachtingen sinds de zomer van 2014 goed te zien. Een econometrische analyse laat zien dat dit verband in de VS al langer speelt, maar voor het eurogebied een vrij recent verschijnsel is. Er wordt alleen een significant verband tussen de veranderingen in de olieprijs en de inflatieverwachtingen gevonden als er gebruik wordt gemaakt van cijfers vanaf eind 2011. Het monetaire beleid van de Europese Centrale Bank (ECB) is erop gericht om de inflatie op middellange termijn terug te sturen naar de doelstelling van vlak onder de 2 procent. Indien markten volledig vertrouwen hebben in de ECB, ligt de inflatieverwachting op de lange termijn altijd rond de inflatiedoelstelling van de ECB. We zeggen dan dat de langetermijnverwachtingen verankerd zijn. De daling van deze verwachtingen, schijnbaar in reactie op de dalende olieprijs, betekent dat deze verankering is verzwakt. Wellicht hangt dit samen met het feit dat de beleidsrente de ondergrens heeft bereikt en de

gerealiseerde inflatie al enige tijd onder de doelstelling ligt. Economisch gezien ligt het echter niet voor de hand dat de huidige olieprijsen een effect zouden hebben op de inflatie op de lange termijn. Een mogelijkheid is dat er een derde factor is die beide ontwikkelingen aanstuurt, bijvoorbeeld de mondiale groeivoorzichten. Nader onderzoek is echter nodig om hier zinvolle conclusies over te kunnen trekken. • STEVEN JONK (DNB)

Ontwikkeling olieprijs en inflatieverwachtingen

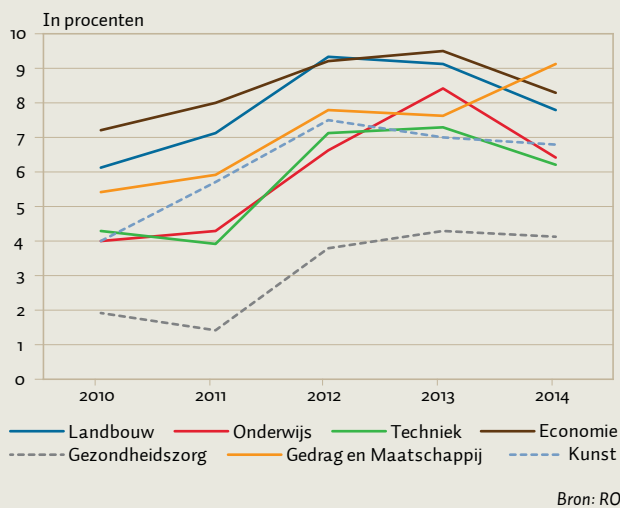

Werkloosheid daalt van pas afgestudeerde hbo'ers

Voor het eerst in jaren is de werkloosheid onder de afgestudeerde hbo-studenten gedaald. Was in 2013 nog 7,3 procent werkloos, in 2014 zat nog maar 6,5 procent van de gediplomeerde hbo'ers thuis. Dit is de eerste daling sinds het uitbreken van de economische crisis. Maar in vergelijking met de periode voor de economische crisis, is het werkloosheidscijfer nog steeds relatief hoog. Zo was in 2008 slechts

4,6 procent van de hbo'ers werkloos. Wanneer we de werkloosheidscijfers van de hbo-sectoren voor voltijd- onderwijs naast elkaar leggen, valt een aantal zaken op. Allereerst valt het op dat, voor de gehele periode 2010–2014, de werkloosheid onder Gezondheidszorg-alumni het laagst is. De sector Gedrag en Maatschappij kent in 2014 niet alleen de hoogste werkloosheid, maar ook de enige stijging in het percentage afgestudeerden zonder baan. Terwijl in alle overige sectoren de werkloosheid daalt, stijgt de sector Gedrag en Maatschappij naar 9,1 procent. De werkloosheid in de sector Onderwijs is in vergelijking met 2013 het sterkst gedaald naar 6,4 procent. Deze cijfers lijken er op te wijzen dat voor pas afgestudeerde hbo'ers het einde van de economische crisis in zicht is. Uiteraard is het de vraag of deze positieve ontwikkeling zich in de toekomst verder voortzet. Want ondanks deze positieve trend blijven de verbeteringen in andere belangrijke arbeidsmarktindicatoren vooralsnog achterwege. Zo is er nog geen daling te zien in het aandeel werkenden met een flexibel arbeidsverband. Ook zijn er nog geen verbeteringen zichtbaar op het vlak van de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt als het gaat om het vinden van een baan op het eigen opleidingsniveau of de eigen opleidingsrichting. Ten opzichte van meetjaar 2008 heeft in 2014 ook een groter aandeel van de werkende hbo'ers een baan die noch qua richting noch qua niveau aansluit bij de opleiding. Kortom, er is weliswaar sprake van een daling in het percentage werkzoekenden, maar voor degenen die reeds werk gevonden hebben, zijn de gevolgen van de economische crisis nog steeds merkbaar. ■ **BARBARA BELFI EN TIMO HUIJGEN (ROA)**

Werkloosheidspercentage afgestudeerde hbo'ers

Vertrouwen in en tarieven van accountants

Zoals veel aanbieders in de financiële sector, hebben ook accountants te maken met een vertrouwenscrisis. Die ontstond in het kielzog van grote boekhoudschandalen – bekende voorbeelden zijn Enron en Ahold. De afgelopen vijf jaar werd het rijtje steeds langer: DSB Bank, Ballast Nedam, Olympus, Vestia, Tesco, en recent ook Toshiba. In reactie daarop implementeerde de overheid strikte regulering. Zo zijn organisaties van openbaar belang – zeg maar beurs-

genoteerde bedrijven, banken en verzekeraars – per 2016 verplicht om na tien jaar van accountant te wisselen. Verder mogen accountants niet tegelijk adviseur zijn én de boeken van bedrijven controleren. Ook de zelfregulering is fors aangescherpt, mede in het verlengde van het door jonge accountants opgestelde rapport In het publiek belang: maatregelen ter verbetering van de kwaliteit en onafhankelijkheid van de accountantscontrole. Het doel is om een andere cultuur te bewerkstelligen en uiteindelijk het vertrouwen in de sector te herstellen. Wat is het effect van de crisis op de sector? De oligopolistische markt die wordt gedomineerd door de Big Four – Deloitte, EY, KPMG en PwC – staat onder druk. De figuur toont dat er sprake is van prijsdruk. Sinds 2008 dalen de tarieven die accountants rekenen voor financiële audits en advisering, en in het tweede kwartaal van 2015 liggen de tarieven bijna elf procent onder het niveau in 2007. Omdat de inflatie – zowel gemeten in algemene termen (consumentenprijsindex: CPI) als in specifieke termen (financiële diensten) – elk jaar stijgt, is de reële daling nog groter dan de nominale. De vertrouwenscrisis heeft niet geleid tot een afname van het aantal accountantskantoren. Sterker nog, dat aantal is sinds 2007 met bijna een derde toegenomen, met name omdat het aantal eenpitters sterk is gegroeid. Het aantal vestigingen nam sindsdien nog sterker toe, met bijna 40 procent. De prijsdruk is derhalve niet alleen het gevolg van meer (zelf)regulering, maar ook van meer onderlinge concurrentie. ■ **BARBARA BAARSMAN (SEO ECONOMISCH ONDERZOEK)**

Prijsontwikkeling bij accountants

